

UPA2015/140

21. maj 2015

Aqqaluaq B. Egede

Forslag til forespørgselsdebat om hvilket beregningsgrundlag og hvilket formål der skal være for en ny udligningsordning mellem kommunerne.

(Medlemmer af Inuit Ataqatigiit's Inatsisartut-gruppe)

Som indledning til debatten vil jeg gerne understrege Inuit Ataqatigiits samlede stillingtagen. Vi ser det som meget problematisk, at der pågår en stor spredning imellem Naalakkersuisut og kommunerne, og vi mener at de store uoverensstemmelser har afsæt i styreformen. Meningen er ellers, at man skal samarbejde omkring de store ændringer, og at målet må være at man ved en hensigtsmæssig form opnår de bedste vilkår for borgerne. Men dette er ikke lykkedes politisk.

Jeg vil gerne stille medlemmerne af Inatsisartut og Naalakkersuisut følgende spørgsmål, - hvis man skal ændre på målsætningen for, at borgerne skal behandles lige ved fordelingen ift. udligningsordningen, hvad er det så for en anden udligningsordning man vil skabe?

Kan I tydeliggøre problempunktet for den udligningsordning der gælder i dag? Vi kommer til det med pengene, men hvad er det der er galt med den lov der gælder? Vi ønsker et svar fra Naalakkersuisut på dette.

På trods af disse forhold er vi i Inuit Ataqatigiit fortrøstningsfulde omkring, at Naalakkersuisut antager en mere åben form for styring og agerer samlingssted, samt at man på retfærdig vis vil samarbejde med borgerne ude i kommunerne om så vidt muligt at opnå lige vilkår og lige byrder. Vi vil gerne fra Inuit Ataqatigiit hermed understrege, at vi anmoder om et værdigt samarbejde og sige, at vi har viljen til at samarbejde med Naalakkersuisut.

Det vigtigste mål med udligningen må være arbejdet med at fordele midlerne ved en metode som ikke ændres fra gang til gang men som er fast over en årrække. Og den vigtigste indikator er at borgerne ikke skal udsættes for ulige forhold. Børn, unge og de ældre er dem som er særligt sårbare i forhold til vilkårene. Og det er dem som bliver ramt hvis man laver fejl. Med andre ord, så vil vi gerne se hvilke konsekvenser det får for borgernes vilkår hvis udligningsordningen skal ændres.

For det første man skal kigge på, er jo ikke kommunen. Hvad enten man tænker på Qaasuitsup Kommunia eller Kommuneqarfik Sermersooq i forhold til udligningsordningen, så kommer man til at ændre på borgernes vilkår. Og hvis der skal ske ændringer vil kommunerne være dem som vil mærke mindst,

hvorimod borgene vil rammes direkte. Hvis Naalakkersuisut vælger at arbejde videre med udligningsordningen vil vi fra Inuit Ataqatigiit kraftigt anmode om at blive inddraget, og at fremskridtene skal ske ved et ordentligt samarbejde mellem kommuner og Naalakkersuisut med fokus på borgernes vilkår. For vi har jo set, at man ikke opnår noget ved en konfrontatorisk fremgangsmåde.

På denne måde er problemerne kommunerne imellem ikke blevet løst, men blot blevet forværrede. Vi ser meget gerne at man fra Naalakkersuisut realiserer en samlende og samarbejdende form ift. til de næste skridt som vi skal tage.

Men der er barrierer. Fra Inuit Ataqatigiit er vi helt årvågne omkring at Naalakkersuisuts målsætning er at ændre på kommunernes antal. Hvis man ikke har ændret mening, vil man gerne dele Qaasuitsup Kommune. Vi har også bemærket, at man sætter spørgsmålstegn ved om ikke Kommuneqarfik Sermersooq og Tunu skal deles op i hver sin kommune.

Men vi er alle klar over den realitet, at kommunernes økonomiske formåen og udviklingsmuligheder afhænger af antallet af indbyggere, og den nedre økonomiske grænse der er sat er beskyttet af indbyggertallet.

Jeg vil ved et eksempel prøve at pejle mig ind på Naalakkersuisuts målsætning; - Forholder det sig sådan, at Qaasuitsup kommune skal deles, for selvfølgelig vil der ikke blive flere indbyggere af den grund. Men ved en opdeling vil begge kommuner have hver sin borgmester, og man vil få udgifter til to administrationer.

Der vil blive to kommunalbestyrelser, to kommunaldirektører, og de vil hver have deres udgifter til socialområdet, erhvervsområdet og til administrationen. I skal ikke forstå dette eksempel som at Inuit Ataqatigiit er imod. Vi spørger blot om, om vi har forstået jeres målsætning rigtigt, og om dette er jeres mål.

Inatsisartuts reformkommissionen foreslog, at kommunerne skulle slås sammen. Og Inatsisartut besluttede at slå kommunerne sammen med henblik på at de skulle blive i stand til at løfte store ansvarsområder. Et af de vigtigste mål var at styrke nærdemokratiet, at kommunerne skulle have ansvaret for anlægsbyggerierne og forvalte fornyelsen indenfor infrastrukturen.

Et af de centrale punkter for reformkommissionen var, at borgerne skulle have et større ansvar for udviklingen der hvor de bor, at de skulle have større indflydelse, at servicen overfor borgerne skulle gå hurtigere, og at man ved en flerårig planlægning indenfor byggeriet skulle sikre sig arbejdspladser og opnå lavere priser.

Så derfor kan man ikke sige, at målsætningerne for sammenlægningerne af kommunerne var helt hen i vejret. For vi har jo ikke nået vore mål ved sammenlægningen, også fordi arbejdet går for langsomt frem. Hvis man overgav ansvarsområderne ville man netop opnå nærdemokratiet, og det ville have en indflydelse på kommunernes omsætninger. Så derfor mener vi fra Inuit Ataqatigiit, at vi ikke helt skal udviske de mål som det forrige styre havde med sammenlægningen af kommunerne. Vi føler at sammenlægningen ikke kun har mange gode intentioner, men at man rent faktisk kan opnå gode resultater.

Hos Inuit Ataqatigiit har vi konstateret at den helt tilfældige ændring der blev gennemført i udligningen, kostede Kommuneqarfik Sermersooq omtrent 131 mio.kr. Det skal hertil bemærkes at det også betød, at både mellemlidkomsterne og de laveste indkomstgrupper, kom til at betale en ekstraregning. Vi synes det er meget kritisabelt at Naalakkersuisut endnu ikke har givet nogen argumentation for, hvordan man er nået frem til dette meget store beløb.

Vi savner kommunernes Landsforening, når det gælder debatten om udligningsordningen mellem kommunerne og når det gælder forhandlingerne mellem kommunerne og Naalakkersuisut. På vegne af Inuit Ataqatigiit byder jeg KANUKOKA's nye formand velkommen, og håber at vi vil opleve en højere grad af samarbejde når det gælder de store opgaver der skal løses.

Vi er fuldstændig klar over at der mellem kommunerne er meget alvorlige udfordringer. Vi kan her nævne, at flytningen mellem bygder og byer, betyder en større koncentration af befolkningen i bestemte byer. Problemet bliver endnu større i de kommende år, hvis prognoserne om en betydelig reduktion i befolkningstallet i løbet af kort tid, viser sig at holde. Man skal afholde sig fra at ændre på de økonomiske udligningsordninger, ud fra tilfældige gætteri. Hvis der skal gennemføres ændringer, må ændringerne baseres på klare kriterier.

Det vil være helt urealistisk at gennemføre en ny udligningsordning som betyder at man tager pengene fra de byer og bygder der er i vækst, og flytter dem til steder, hvor befolkningstallet er faldende – det vil betyde en skævvridning i forhold til den offentlige service. Inuit Ataqatigiit foreslår at der tages udgangspunkt i det gennemsnitlige serviceniveau pr. indbygger, hvis princippet om lighed skal overholdes. Man kan ikke adskille befolkningstallet og den lovpligtige service.

Inuit Ataqatigiit indbyder til samarbejde, da det er helt nødvendigt at gå i dybden i debatten om udligningsordningen. Det vil heller ikke være muligt bare at forslå en ny udligningsordning, uden at have undersøgt, hvilke konsekvenser det vil have for befolkningen. Det vigtigste er ikke hvad de enkelte kommuner skal gøre.

I forbindelse med vedtagelse af Finansloven, understregede koalitionen at Landskassens likviditet vil blive fuldstændig ændret i de kommende år. Kommunernes økonomi vil blive stærkt påvirket af Landskassens situation, da den nye mulighed for kommunerne for at optage lån vil betyde en betydeligt lavere likviditet.

Inuit Ataqatigiit har herved fremlagt vores tanker og takker for debatten